

Zdeněk Somr:

Počáteční vzdělávání už nestačí reagovat na rychlost vývoje technologií

Foto: Jan Pavelka

ZDENĚK SOMR

NÁRODNÍ SOUSTAVA POVOLÁNÍ (NSP II)

definuje popisy povolání, které teď zaměstnavatelé požadují nebo v blízké budoucnosti budou požadovat. A k tomu se v Národní soustavě kvalifikací (NSK 2) definují kvalifikační předpoklady pro ty, kteří uvedené profese chtějí vykonávat.

Před několika lety se za aktivní účasti Hospodářské komory České republiky spustil projekt MŠMT Národní soustava kvalifikací (NSK). Dnes je tento projekt realizovaný Národním ústavem pro vzdělávání ve své druhé fázi veden pod oficiálním názvem Rozvoj a implementace Národní soustavy kvalifikací (NSK2). Národní soustava kvalifikací se mezitím stala celorepublikovým standardem. Jaké změny v oblasti kvalifikace tyto projekty opravdu přinášejí a jak jsou propojeny s počátečním vzděláváním? O tom jsme hovořili s viceprezidentem HK ČR a členem vrchního řídicího týmu zakázky NSK2 Zdeňkem Somrem.

Sám jste uvedl, že projekt NSK2 je největší změnou v oblasti kvalifikace od doby Marie Terezie. V čem ta změna spočívá?

Poprvé říkáme, že klíčovou pro uplatnění na trhu práce je důvěryhodně ověřená kvalifikace, a ne že klíčem je jediné absolvování nějakého stupně vzdělání. To je ten zásadní rozdíl.

Jakých zásadních změn bychom si měli všimnout?

Marie Terezie zavedla první soustavu kvalifikací – číst, psát a počítat. Nejdůležitější na tomto jejím kroku ale bylo, že své poddané donutila tyto kvalifikace získat, tedy že zavedla povinnou školní docházku. To byl ten první obrovský krok, tyto základní kvalifikace museli získat všichni. O tom, že ten systém byl úžasný, svědčí fakt, že vydržel dvě stě let. Sice pak byl pokřívován různými reformami (např. od pana Nejedlého za socialismu) nebo byl odtržen od praxe v 90. letech, ale vydržel až do dnešních dnů. V tuto chvíli ale zčásti přestává fungovat.

Proč už tento systém podle vás nevyhovuje?

Ne proto, že my bychom si to mysleli, ale proto, že narazil na obrovský technologický rozvoj. Ukazuje se, že přirozená setrvačnost a délka počátečního vzdělávání, kdy dříve než za sedm let od myšlenky, že zavedete nový předmět, nebudete mít absolventy, je doba tak dlouhá, že v řadě případů už životnost technologie na trhu končí. Takže jsme narazili na absolutní hodnotu – rychlost vývoje technologií. A ta rychlost s sebou nese i to, že to, co jsem se naučil ve škole, mi nestačí na celý můj profesní život. Před dvěma sty lety to stačilo na několik profesních životů. Krávu se člověk naučil dojet od mámy, s koňmi se naučil jezdit od otce a vystačilo to jemu i jeho dětem. V uplynulém století to vystačilo na jeden profesní život. Někdo se

například vyučil soustružníkem a s touto kvalifikací došel až do důchodu. Jeho syn už se ale učil zcela jinou profesí. A v současnosti už řada kvalifikací nestačí ani na deset let profesního života. Řada profesí během této doby úplně zmizí z trhu. Lidé už se budou muset učit za pochodu. Člověk, který již bude zaměstnaný a už nebude moci chodit do školy, protože živí sebe nebo rodinu, bude muset získat novou kvalifikaci. A o tom je systém, který vytváříme.

Můžete uvést konkrétní příklad?

My nyní neříkáme, ty se to a to naučíš tam a tam, takhle a takhle. My říkáme, co je standard příslušné kvalifikace, a to, že někdo chce být například nástrojář, pro nás znamená, že musí splnit dané kvalifikační předpoklady. Může se nechat vyzkoušet a tím získat certifikát, který mu dává státem uznanou kvalifikaci. Stát pak garantuje, že splnil podmínky, které zaměstnavatelé do kvalifikačního standardu napsali. A to je klíčová věc – když jste se v praxi nebo v kurzech něco naučil, složíte zkoušku a máte splněné kvalifikační předpoklady pro danou profesi. Nebo jste úspěšně absolvoval školu a máte je splněné taky. Anebo jste se odmala učil od táty v domácí dílně, báječně jste se to naučil, uděláte si zkoušku a také jste splnil kvalifikační předpoklady. Další kouzlo celého systému je jeho pružnost. Není totiž problém během krátké doby kvalifikační standard změnit, pokud to bude kvůli vývoji technologií třeba.

Projekt NSK2 prostřednictvím sektorových rad zapojuje do tvorby profesních kvalifikací zaměstnavatele. Jak toto zapojení zaměstnavatelů funguje?

Celý systém je postaven na tom, že zaměstnavatelé určí standardy a svými reprezentativními uskupení-

mi je schvalují. K tomu slouží tzv. sektorové rady, které sdružují zaměstnavatelskou reprezentaci v daném odvětví a schvalují standardy, jež připravují odborníci v pracovních skupinách.

V jakých oborech jde práce sektorových rad rychleji a v jakých zase pomaleji?

Rychleji to jde v oborech, kde není počáteční vzdělávání. Tam, kde lze kvalifikaci získat ve škole, je logicky menší tlak na rychlé vytvoření kvalifikace v NSK. Ale tam, kde pro danou profesi „školní vzdělání“ neexistuje, je to jediný způsob, jak kvalifikaci získat. Dnes už jsou i první kvalifikace, u kterých bez certifikátu NSK nelze profesi vykonávat, byť jsou to základní profese typu strážník. Takže logicky tam, kde nemají počáteční vzdělávání, mnohem rychleji reagují a vyžadují, aby měli kvalifikace v NSK.

Projekt NSK2 poběží ještě tři roky. Co vidíte jako největší výzvu na toto období?

Jednoznačně dosáhnout co největší míry využívání NSK. Aby vybudovaný systém opravdu podstatná část zaměstnavatelů využívala. Aby ho personalisté používali jako rutinní, zcela běžný nástroj ve své práci. Aby využívání toho systému brali jako samozřejmost a obraceli se na něj jako na cenný zdroj informací.

Jakou vidíte návaznost NSK2 pro počáteční vzdělávání? Co může počáteční vzdělávání získat díky NSK2?

Zde je vazba, která je zásadně důležitá, ale není automatická. Ta součinnost je následující – požadavky, které definují zaměstnavatel v NSK v rámci standardů, se musí neustále sblížovat s požadavky, které jsou zakotvovány

SEKTOROVÉ RADY SDRUŽUJÍ ZAMĚSTNAVATELSKOU REPREZENTACI V DANÉM ODVĚTVÍ A SCHVALUJÍ STANDARDY, KTERÉ PŘIPRAVUJÍ ODBORNÍCI V PRACOVNÍCH SKUPINÁCH.

do rámcových vzdělávacích programů pro počáteční vzdělávání. Kdyby se tyto dva druhy požadavků výrazně rozešly, tak by celý systém nemohl fungovat. Protože jedni nebo druzí by neměli tu „dobrou“ kvalifikaci, kterou zaměstnavatelé chtějí.

Jakým způsobem jsou propojeny projekty NSK2 a NSP II (Národní soustava povolání II)?

Tyto projekty jsou spojeny pomyslnou pepeční šňůrou. Národní soustava povolání (NSP II) definuje popisy povolání, které teď zaměstnavatelé požadují nebo v blízké budoucnosti budou požadovat. A k tomu se v Národní soustavě kvalifikací (NSK 2) definují kvalifikační předpoklady pro ty, kteří uvedenou profesí chtějí vykonávat.

Projekt NSK2 je zaměřen především na další vzdělávání pro kvalifikace na učňovské a středoškolské úrovni. Plánujete něco podobného i pro vysokoškolský?

Další vzdělávání bude při současném demografickém vývoji, tzn. při poklesu těch, kteří budou na školy chodit, v dohledné době nezbytností pro jakýkoliv typ školy, pokud bude chtít ekonomicky přežít. Každá škola bude potřebovat větší objem činnosti a není nic přirozenějšího, než aby jakákoliv škola poskytovala další vzdělávání, tedy i vysoké

školy. Není žádný důvod pro to, aby vysoké školy nepřipravovaly krátké programy, kdy budou studenti navštěvovat kupříkladu roční kurzy, na základě kterých pak dostanou kvalifikační certifikát. Budou to prostě praktická studia, která nebudou mít žádnou propustnost do počátečního vzdělávání, ale jejich výsledkem bude okamžitá praktická uplatnitelnost na trhu práce.

Mimo jiné stojíte i v čele projektu Koncept, který je realizován Národním ústavem pro vzdělávání. Jaké jsou cíle tohoto projektu a v jaké se nachází fázi?

Cílem Konceptu je vytvořit koncepci dalšího vzdělávání v České republice. Popsat jeho výstupy by bylo na samostatný rozhovor. Tak uvedu alespoň příklad související s tím, o čem jsme mluvili v tomto rozhovoru. Vytvořili jsme několik nástrojů pro sektorové rady – mimo jiné informační základnu pro sektorové rady. Tento nástroj je nyní pilotně ověřován, takže už s ním máme první zkušenosti. A ukazuje se, jak je pro ty, kteří vytvářejí standardy, důležité, aby se mohli opřít nejen o vlastní zkušenosti, ale i o tvrdá data, která jim např. ukazují, jaká je kvalifikační struktura těch, kteří aktuálně v oněch pozicích pracují. ■

Tiskové oddělení HK ČR

Provoz a správa budov je naše starost

ATALIAN
GLOBAL SERVICES

www.atalian.cz

Naše služby

- Technická a administrativní správa budov, údržba
- Ostraha, bezpečnost, recepce
- Úklidové služby, hygiena, hygieny
- Čištění technologického zařízení
- Čištění lakoven, vzduchotechniky, filtermanagement
- Údržba a čištění kanalizací, odpadové hospodářství
- Péče o exteriérovou a interiérovou zeleň
- Dezinfekce, dezinfekce, deratizace